

Stowarzyszenie Polaków w Christchurch

The Polish Association in Christchurch Inc.

www.polonia.org.nz
christchurch@polonia.org.nz

PO Box 7365
Sydenham
Christchurch 8240
Bank Account: [BNZ 02-0800-0906732-00](#)

WIADOMOŚCI | NEWSLETTER

Lipiec 2018 | July 2018

Pilne Informacje /Urgent Information

Świadczenia kombatanckie dla osób deportowanych na Syberię | Veterans' compensation for deportees to Siberia

Pilne: dotyczy polskich kombatantów i osób represjonowanych przez Rzeszę Niemiecką, ZSRR i polskich komunistów w latach 1939-1989.

Od 2015 r., Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie nadaje prawa kombatanckie (i) Polakom którzy walczyli z niemieckimi i sowieckimi okupantami oraz (ii) osobom represjonowanym przez Rzeszę Niemiecką, ZSRR i polskich komunistów w latach 1939-1989. Status ten przysługuje również Polakom deportowanym z Polski do Związku Sowieckiego. Osobie ze statusem kombatanta przysługuje specjalny dodatek kombatancki z Polski, który może być płacony miesięcznie do banku w Nowej Zelandii. Aktualnie jest to około NZD190 na miesiąc. Otrzymywanie dodatku nie zmniejsza nowozelandzkiej emerytury.

Osoby zainteresowane proszone są o pilny kontakt z **Krzysztofem Pawlikowskim lub jego żoną Barbarą (telefon 022 044 6075 lub 027 2083090; email: basiapawli@gmail.com), którzy dostarczą więcej informacji, jak też mogą pomóc w wypełnianiu kwestionariuszy. **Obecny termin na skompletowanie dokumentów: 25 lipca 2018.****

Prosimy o poinformowanie znajomych którym może przysługiwać status kombatanta.

~~~~

Urgent information about Polish combatants and persons oppressed by Nazi Germany, Soviet Union or Polish communists during 1939-1989.

Since 2015, the Office for War Veterans and Victims of Oppression in Warsaw grants the status of Polish veterans to (i) Poles who fought with German and Soviet occupiers, and (ii) people oppressed by the German Reich, the USSR and Polish communists in 1939-1989. This status applies to Poles deported from Poland to the Soviet Union, too. Each person with the veteran's status is entitled to receive a special veteran's allowance from Poland, which can be paid monthly to a bank in New Zealand. Currently it is about NZD190 per month. Receiving the supplement does not reduce a person's New Zealand pension.

If you are interested, please contact **Krzysztof (Krys) Pawlikowski or his wife Barbara (phone 022 044 6075 or 027 2083090, email: basiapawli@gmail.com)** who will provide more information and help you to complete the questionnaires. **The current deadline for completing documents: 25 July 2018.**

Please inform friends who may be entitled to the veteran's status.

Wkrótce / Coming Soon

Wieczór filmowy | Movie Night

W środę 18-go lipca o godz. 17.30 zapraszamy dzieci, młodzież i nie tylko do sali przy **Upper Riccarton Library** na projekcję filmu *Harry Potter i Kamień Filozoficzny* w polskiej wersji językowej. Prosimy o przyniesienie własnej poduszki lub puffy do siedzenia. Zapewniamy popcorn i zimne napoje. Wstęp wolny. Obecność rodziców mile widziana, ale nie wymagana.

***

On Wednesday, 18 July at 5.30 p.m. we invite children, teenagers and all young at heart to join us at the **Upper Riccarton Library** in watching *Harry Potter and the Philosopher's Stone* in Polish. Please bring your own cushion or beanbag to sit on. We will provide popcorn and soft drinks. Free entry. Parents are welcome but not required to attend.

Kontakt z nami | Contact us

Anka Gruczyńska 980 2204

Ela Sawicka 322 9034

Dorota Zabielska 359 6290

Jeżeli nie chcesz otrzymywać naszych wiadomości, poinformuj nas o tym - christchurch@polonia.org.nz
If you do not wish to receive our newsletter, please let us know - christchurch@polonia.org.nz

Wyjazd na narty do Mt Cheeseman | Ski trip to Mt Cheeseman

Ostatnia szansa zapisać się na wyjazd na narty na Mt Cheeseman podczas weekendu 11-12 sierpnia. Mamy jeszcze tylko parę miejsc. Zapisy przyjmuje Dorota Ratka (027 829 4942).

Nocleg w sobotę jak zwykle w "Forest Lodge" u podnóża Mt Cheeseman w pokojach integracyjnych ze wspólną kuchnią i łazienką (pościel we własnym zakresie). Koszt noclegu:

- osoba dorosła - \$30 (członkowie stowarzyszenia: \$25)
- dzieci i młodzież (do 18 lat) - \$18 (członkowie stowarzyszenia \$15)

Aby potwierdzić rezerwację, prosimy o zapłatę za nocleg z góry – numer konta [BNZ 02-0800-0906732-00](https://www.bnz.co.nz) (reference: [ski+nazwisko](#)). W razie zmiany okoliczności, rezerwację będzie można odstąpić innej osobie lub rodzinie.

Więcej informacji o Mt Cheeseman: <http://www.mtcheeseman.co.nz>

***

Last chance to sign up for the Mt Cheeseman ski trip during the weekend of 11-12 August. Only a few spaces left. Bookings are taken by Dorota Ratka (027 829 4942).

As in the previous years, accommodation on Saturday night is at the "Forest Lodge" in lower Mt Cheeseman, dormitory style with shared facilities (own bedding required). Accommodation costs:

- Adult - \$30 (members of the Association: \$25)
- Children and youth (under 18) - \$18 (members of the Association: \$15)

In order to confirm your space, upfront payment is required, which can be made to our bank account: [BNZ 02-0800-0906732-00](https://www.bnz.co.nz) (reference: [ski+surname](#)). If your circumstances change later, you will be able to transfer your booking to another person or family.

For more information about Mt Cheeseman ski field visit: <http://www.mtcheeseman.co.nz>

Zimna Wojna na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym | Cold War at the NZIFF

Z przyjemnością informujemy, że w ramach tegorocznego Międzynarodowego Festiwalu Filmowego NZIFF pokazany będzie nagrodzony w Cannes film Pawła Pawlikowskiego „Zimna Wojna”. Terminy projekcji w Christchurch i Timaru poniżej.

We are delighted that this year's NZ International Film Festival will feature the Cannes award winning „Cold War” by Paweł Pawlikowski. The screening times in Christchurch and Timaru are listed below.

Czwartek	16-08-18	1:30 PM	ISAAC THEATRE ROYAL	CHRISTCHURCH
Niedziela	19-08-18	7:30 PM	ISAAC THEATRE ROYAL	CHRISTCHURCH
Piątek	24-08-18	12:00 PM	MOVIEMAX	TIMARU
Niedziela	26-08-18	5:45 PM	MOVIEMAX	TIMARU

Pełen program festiwalu zostanie ogłoszony 9 lipca | The full programme will be announced on 9 July

„Romans godny porównania do „Casablanki”, a przecież wkomponowany w ponury stalinizm, i do tego celebrujący polską ludową muzykę. To bardzo polski film, zarazem opowiedziany uniwersalnym językiem, trafiającym do widza na każdej szerokości geograficznej.” - Łukasz Adamski, wPolityce.pl

“The torn curtain of love is the theme of Paweł Pawlikowski’s mysterious, musically glorious and visually ravishing film.”
— Peter Bradshaw, The Guardian

Cold War

Kontakt z nami | Contact us

Anka Gruczyńska 980 2204

Ela Sawicka 322 9034

Dorota Zabielska 359 6290

Jeżeli nie chcesz otrzymywać naszych wiadomości, poinformuj nas o tym - christchurch@polonia.org.nz
If you do not wish to receive our newsletter, please let us know - christchurch@polonia.org.nz

SPECJALNA OFERTA

Stowarzyszenie Polaków uzyskało specjalną cenę grupową na seans „Zimnej Wojny” zamykający festiwal NZIFF w Christchurch **w niedzielę 19 sierpnia o godz. 19.30**, abyśmy mogli wspólnie obejrzeć film po zniżkowej cenie. Pełna cena - \$18, w naszej ofercie: **\$12 dla członków Stowarzyszenia, \$15 dla pozostałych osób** (nawet jeżeli osoba zamawiająca bilety jest członkiem Stowarzyszenia).

Zainteresowanych prosimy o składanie zamówień (zaznaczając liczbę biletów członkowskich/zwykłych) na nasz adres christchurch@polonia.org.nz najpóźniej w niedzielę, 5 sierpnia, z zapłatą z góry na nasze konto [BNZ 02-0800-0906732-00](https://www.bnz.com.au) (reference: NZIFF+nazwisko). Bilety będą udostępnione w tygodniu poprzedzającym seans.

***

SPECIAL OFFER

The Polish Association has secured a special group rate for the NZIFF closing night screening of „Cold War” in Christchurch **on Sunday 19 August at 7.30 p.m.**, so that we can enjoy the movie together at a discounted price. Our offer: **\$12 for members of the Association, \$15 for non-members**, even if ordered through a member of the Association (full price tickets = \$18).

Please send your orders (clearly stating the number of member/non-member tickets) to our email address christchurch@polonia.org.nz no later than Sunday 5th August, and pay by bank transfer to [BNZ 02-0800-0906732-00](https://www.bnz.com.au) (reference: NZIFF+surname). The tickets will be distributed during the week prior to the screening.

Narodowe Czytanie | National Reading Programme

Zapraszamy do wspólnego czytania „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego w ramach akcji Narodowego Czytania, w **sobotę 8 września o godz. 18 w Te Hapua Centre, Halswell Library**.

Prosimy o wybranie ulubionego fragmentu utworu do odczytania na głos. Tekst „Przedwiośnia” jest dostępny do pobrania w internecie: <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/przedwiosnie.pdf>

W planach nagroda dla najlepszego lektora i słodki poczęstunek przy kawie i herbacie.

***

On **Saturday, 8th September, at 6.00 p.m.** we are meeting at the **Te Hapua Centre, Halswell Library** for the reading of “The Coming Spring” by Stefan Żeromski as part of Poland’s National Reading programme. “The Coming Spring” tells the story of Cezary Baryka, a young Pole who finds himself in Baku, Azerbaijan, as the Russian Revolution breaks out. He becomes embroiled in the chaos caused by the revolution, and barely escapes with his life. Cezary makes it back to the newly independent Poland where he struggles to find his place in the turmoil of the new country. Cezary sees the suffering of the poor and the working classes, yet his experiences in the newly formed Soviet Union make him deeply suspicious of socialist and communist solutions. Cezary is an outsider among both the gentry and the working classes, and he cannot find where he belongs. The English translation by Bill Johnson is available from Amazon and other sources. The guests will be asked to read their favourite fragment aloud.

Tea, coffee and a sweet bite to eat will be provided.

Although the title is available in English and English speakers are welcome, you must be prepared that much of the evening will be conducted in Polish.

Kontakt z nami | Contact us

Anka Gruczyńska 980 2204

Ela Sawicka 322 9034

Dorota Zabielska 359 6290

Jeżeli nie chcesz otrzymywać naszych wiadomości, poinformuj nas o tym - christchurch@polonia.org.nz

If you do not wish to receive our newsletter, please let us know - christchurch@polonia.org.nz

O Paderewskiego związkach z Nową Zelandią | On Paderewski's links to New Zealand

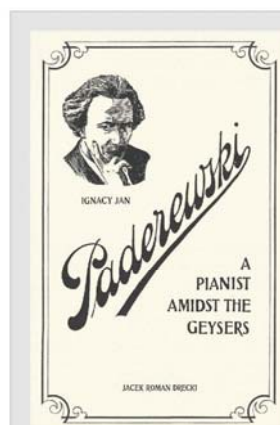
Przy okazji obchodzonego w tym roku stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości, a także przypadającej w czerwcu rocznicy śmierci Ignacego Paderewskiego, ukazała się książka poświęcona jego wizytom w NZ pt. „Paderewski: A Pianist Amidst the Geysers”. Napisana przez Jacka Romana Dreckiego, autora i badacza historii polskich wpływów w Nowej Zelandii, „A Pianist Amidst the Geysers” opowiada o wydarzeniach artystycznych na niespotykaną wcześniej w NZ skalę, jakimi były tournée Paderewskiego w 1904 i 1927 r., oraz o jego wrażeniach z odbytych podróży.

W okolicach września lub października planujemy wykład/spotkanie autorskie z p. Dreckim w Christchurch, ale już teraz można zamówić jego książkę przez internet.

***

Coinciding with the centenary of Poland's regained independence and the anniversary of Paderewski's death in June, a book „Paderewski: A Pianist Amidst the Geysers” has been published which explores the New Zealand tours of the musician and statesman who in 1918 took the office of the first prime minister of the reborn Republic of Poland. Written by Jacek Roman Drecki, author and researcher dedicated to tracing Polish footprints in New Zealand, „A Pianist Amidst the Geysers” is an account of unprecedented musical events that took place in early 20th century New Zealand and of Paderewski's impressions as a tourist.

We are planning to host a public lecture and presentation by Mr Drecki in Christchurch in early spring – details to be confirmed. In the meantime, the book is available to purchase online.

**Ignacy Jan Paderewski
A Pianist Amidst the Geysers**

Jacek Roman Drecki

Published June 2018
XIV, 186 pages
ISBN 978-0-473-43880-7
210mm x 135mm
Hard cover with jacket

Quo Vadis Publications
27 Wernham Place, Northcote
Auckland, New Zealand

Text © Jacek Roman Drecki, 2018

Printed by Printlink, Wellington,
New Zealand

Price \$35.00 / \$39.00 (online) + postage

New Zealand orders by emailing
qvpnz@gmail.com

www.quovadispublications.net

Ignacy Jan Paderewski, A Pianist Amidst the Geysers is a meticulously researched account of unprecedented musical events that took place in early 20th century New Zealand. The detail and authenticity of the narrative takes us on tour with Ignacy Jan Paderewski, then the world's most recognised and celebrated pianist. The story tracks his anticipated arrivals and heartfelt departures; invites us into the hotels in which he stayed and practised before his public performances; paints the picture of enthusiastic crowds scrambling for tickets and cheering on the pianist whenever he made an appearance; and enchants us with the music that can almost be heard when reading about the pianist's virtuosity and the truly unique atmosphere of the concert halls. It reports on Paderewski's interactions with representatives of the esteemed social and political circles of the time, and makes reference to his many press interviews in which he gave his thoughts on the young country he was travelling through.

Interestingly, the book captures the lesser known side of Paderewski – the curious tourist who wanted to witness and discover the sheer beauty of New Zealand, “*where nowhere in the world he has seen as many shades of green*”. His serendipitous holiday spent in the thermal regions of the central North Island in November 1904 fuelled his genuine interest in a land shaped by volcanism and geothermal activities. His fascination with Māori culture and customs and the genuine friendship he developed with the people set a scene for a remarkable private concert where Paderewski himself became, “*a pianist amidst the geysers*”.

The story concludes with the examining of Paderewski's imprint on New Zealand's music scene, and ponders the influence his concert tours had on the nation's social life. As the fruits of such events ripen slowly in the silence of people's hearts, we are left to determine for ourselves the legacy of Paderewski's visits.

*****

The publishing of this book coincides with the centenary of Poland regaining her independence in 1918, and pays tribute to Paderewski's contribution towards this effort and his role in forging a lasting friendship between Poland and New Zealand.

Jacek Roman Drecki – a devoted Pole and a proud New Zealander. His early fascination with natural landscapes and the intricacies of Earth's terrain, led him to discover that in order to understand what one sees it is necessary to look deeper. This principle sets the tone for everything he does. Whether it is the study of glacial movements in the Arctic or identifying volcanic lava flows on Mt Ruapehu, understanding these processes is the key goal of his inquiries. No differently does Jacek approach another of his interests – tracing Polish footprints in New Zealand. With his curious mind, he sets out to bring the story of the famous Polish pianist to life. *Ignacy Jan Paderewski, A Pianist Amidst the Geysers* is his first book, and a testimony to Jacek's inherent inquisitiveness.

Nasza regularna działalność / Our regular activities

Polonus: Rotary Club performance

W środę, 4 lipca, na zaproszenie Hornby Rotary Club, Polonus wystąpił z krótkim programem polskich tańców ludowych. Goście spotkania mieli też okazję spróbować swych sił i poczynić pierwsze kroki w nauce krakowiaka, polki, trojaka i poloneza. Szczególnie miło nam było zatańczyć Poloneza z p. Józefem Kubiakem, Honorowym Prezesem naszego Stowarzyszenia, wieloletnim aktywnym działaczem polonijnym w Christchurch a także członkiem Rotary Club.

W ramach przygotowań do występów na PolArt Brisbane 2018, Polonus z chęcią przyjmuje zaproszenia do występów na podobnego typu imprezach i spotkaniach klubowych w zamian za drobną dotację. Jesteśmy wdzięczni za wszelkie rekomendacje i prosimy o kontakt na: polonus.chch@gmail.com

Przypominamy też, że pod tym samym adresem Polonus przyjmuje zamówienia na pierogi (ruskie, z kapustą i grzybami i inne). Cena do ustalenia w zależności od rozmiaru zamówienia.

Kontakt z nami | Contact us

Anka Gruczyńska 980 2204

Ela Sawicka 322 9034

Dorota Zabielska 359 6290

Jeżeli nie chcesz otrzymywać naszych wiadomości, poinformuj nas o tym - christchurch@polonia.org.nz

If you do not wish to receive our newsletter, please let us know - christchurch@polonia.org.nz

On Wednesday, 4th July, at the invitation of Hornby Rotary Club, Polonus performed a short programme of Polish folk dances. The attendees also had an opportunity to have a go and make their first steps dancing krakowiak, polka, trojak and polonez. We were particularly honoured to dance polonez with Mr Jozef Kubiak, the Honorary President of our Association who for many years very actively worked for the benefit of the Polish Community in Christchurch, and is also a member of the Rotary Club.

As part of our preparations for PolArt Brisbane 2018, Polonus is pleased to accept invitations to perform at similar events and club meetings in exchange for a donation. We appreciate all recommendations.

We also remind you that Polonus is accepting orders for home made pierogi (potato & cheese, cabbage & mushrooms etc.). Price TBA, depending on the size of the order. Please contact us on: polonus.chch@gmail.com.

Polskie przedszkole | Polish language playgroup

W czerwcu minęła pierwsza rocznica działania polskiego przedszkola w Christchurch. Z tej okazji w sobotę, 30 czerwca spotkanie w przedszkolu miało szczególny charakter przyjęcia urodzinowego, na którym oprócz stałych bywalców przedszkola zawitali przedstawiciele zarządu Stowarzyszenia. Dziękujemy za zaproszenie i życzymy kolejnych wielu lat uczenia naszych najmłodszych!

Polskie przedszkole, prowadzone przez Magdę Pawłowską, zaprasza rodziców z dziećmi (od 0 do wieku wczesnoszkolnego) na regularne spotkania i zajęcia dla dzieci w jęz polskim. Zajęcia odbywają się raz na dwa tygodnie (czasem co tydzień) w Lyttelton Playcentre lub Prebbleton Playcentre. Terminy spotkań są publikowane na bieżąco na stronie FB: [Polskie Playcentre Christchurch](https://www.facebook.com/PolskiePlaycentreChristchurch). ~~~

The Polish language playgroup in Christchurch celebrated its first anniversary in June. To mark the occasion, the session on Saturday 30th June had a special character of a birthday party. The regular families were joined by representatives of the Executive of the Association. Thank you for the invitation and best wishes for many years of teaching Polish to our youngest! The Polish language playgroup, coordinated by Magda Pawłowska, invites all parents and children (0 – early primary school age) to the playgroup's regular sessions in Polish. The playgroup meets every fortnight, sometimes weekly, at the Lyttelton Street Playcentre or the Prebbleton Playcentre. The up to date information about the dates and venues of forthcoming sessions is published on the facebook page: [Polskie Playcentre Christchurch](https://www.facebook.com/PolskiePlaycentreChristchurch).

Wesoła Polska Szkoła - Szkolne Więści | The Polish School News

Wesoła Polska Szkoła po raz kolejny została zakwalifikowana do projektu „Teczka rocznicowa 2018”. Jest to już siódma edycja tego projektu skupiająca się na 100-nej Rocznicę Odzyskania przez Polskę Niepodległości. „Teczka rocznicowa 2018” jest przeznaczona dla ośrodków oświaty polskiej za granicą. Projekt ten jest realizowany dzięki dotacji Senatowi Rzeczypospolitej.

Zadania do wykonania

Ze względu na nieobecność nauczyciela podczas lipcowych wakacji szkolnych nie odbędą się zajęcia szkolne. Jednakże uczniom szkoły oraz wszystkim chętnym oferowane są zadania do wykonania które będą umieszczane na [stronie fb Wesołej Polskiej Szkoły](#) od 6 lipca. Rozwiązane zadania należy przesać na adres szkoły – wesopol.sz@gmail.com.

Za sumienne i prawidłowe rozwiązania oraz odpowiedzi przewidziane są nagrody. Termin nadsyłania pierwszych rozwiązań już 30 lipca.

Kontakt z nami | Contact us

Anka Gruczyńska 980 2204

Ela Sawicka 322 9034

Dorota Zabielska 359 6290

Jeżeli nie chcesz otrzymywać naszych wiadomości, poinformuj nas o tym - christchurch@polonia.org.nz

If you do not wish to receive our newsletter, please let us know - christchurch@polonia.org.nz

Pierwsze zadanie na długie zimowe wieczory – Konkurs „Polska to...”

Zadanie polega na napisaniu jednego słowa, zwrotu lub zdania – Z czym kojarzy Ci się Polska?/Co znaczy dla Ciebie Polska?

“Polska to...” – odpowiedź należy napisać na arkuszu papieru (rozmiar dowolny – A3/A4) oraz udekorować symbolami narodowymi, następnie zrobić zdjęcie pracy wraz z jej autorem lub samej pracy i przesłać na adres szkoły do 30 lipca. Starsi uczniowie (powyżej 15 roku życia mogą napisać wiersz – rozpoczynający się słowami “Polska to...”

Również za udział w tym konkursie przewidziane są nagrody. Konkurs “Polska to...” jest ogólnokrajowym projektem zorganizowanym przez Federację Polskich Organizacji w Nowej Zelandii (FPONZ).

~~~

Once again our Polish School Wesoła Polska Szkoła qualified for the “Teczka rocznicowa 2018” project. It is already the 7th edition of this project. This year, implementers are focusing on the 100 year anniversary of Polish independence.

The project is funded by Senate of the Republic of Poland.

Activities to be done:

Due to the Polish school teacher’s absence overseas during the July school holidays, there will be no school classes. However, we encourage the students and all who are interested to partake in these activities, which will be published on [Wesoła Polska Szkoła fb page](#) from 6 July. Your answers to these activities can be submitted to the school’s email address: wesopol.sz@gmail.com

For correct and suitable answers there will be prizes. The deadline for completing the first activity is 30 July.

The first activity for the long winter nights – “Polska to...” competition

This activity requires you to write a word or a sentence about what you associate Poland with/what Poland means to you? “Polska to...” answers should be written in Polish on a piece of paper (can be A3/A4) and decorated with national symbols. Please take a picture of your work with the author, or simply of the work by itself, and send it to the Polish School email address (wesopol.sz@gmail.com) by the 30th of July. Older students (15 and older) can write a poem in Polish starting with the words “Polska to...”.

We strongly encourage participation in this competition, prizes will be awarded. The contest “Polska to...” is a nationwide project organised by the Federation of Polish Organisations in New Zealand (FPONZ).

“POLKA” Radio

POLKA Radio nadaje w *trzeci poniedziałek miesiąca* w południe. Powtórka programu nadawana jest w następną niedzielę o 15:00. Wejdź na [Plains FM 96.9](#) aby posłuchać na żywo lub ściągnąć podcasty. Z najnowszej audycji można się dowiedzieć o nietypowych atrakcjach turystycznych w Polsce, m.in. tajemniczym Krzywym Lesie na Zachodnim Pomorzu, kopalni soli w Wieliczce i ruchomych wydmach koło Łeba.

~~~

POLKA Radio is on air on the *third Monday of every month* at noon, and repeated the following Sunday at 3pm. Check us out on [Plains FM 96.9](#) for direct streaming or to download the latest podcasts. From the latest broadcast, learn about unusual tourist attractions in Poland, including the mysterious Crooked Forest in Western Pomerania, the Wieliczka salt mines and the moving sands near Łeba.

Polska Biblioteka na Peterborough Street | Polish Library in Peterborough Street

Coś dla miłośników powieści historycznych...

Elżbieta Cherezińska jest współczesną autorką powieści historycznej. Ma na swoim koncie kilka bestsellerowych pozycji, m.in.: "Gra w kości", "Legion" czy też cykle powieściowe: "Północna droga", "Odrodzone królestwo", "Harda" i "Królowa". Cherezińska szuka inspiracji oraz tła do swych utworów w różnych epokach historycznych. W cyklu "Harda królowa" autorka ukazała niezwykle portret Świętosławy, córki Mieszka I, siostry Bolesława Chrobrego, na wpół mitycznej królowej Szwecji, Danii, Norwegii i Anglii. Na kartach książek Cherezińskiej Świętosława nabiera jednak zupełnie realnych kształtów. Z kolei powieść "Legion" to wciągający, dynamiczny opis epopei Brygady Świętokrzyskiej. W powieści tej porusza autorka tematy trudne, bo związane z losami żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych pod koniec II wojny światowej.

Zapraszamy do korzystania z polskiej kolekcji w bibliotece miejskiej, która jest dostępna w oddziale przy 91 Peterborough Street. Godziny otwarcia: poniedziałek - piątek: 9.00 – 18.00, sobota-niedziela 10.00 – 17.00. ~~~

The Polish language collection at the Christchurch City Libraries is available at the Peterborough St branch. Opening hours: Monday – Friday 9.00 – 6.00 p.m.; Saturday – Sunday 10.00 – 5.00 p.m.

Kontakt z nami | Contact us

Anka Gruczyńska 980 2204

Ela Sawicka 322 9034

Dorota Zabielska 359 6290

Jeżeli nie chcesz otrzymywać naszych wiadomości, poinformuj nas o tym - christchurch@polonia.org.nz

If you do not wish to receive our newsletter, please let us know - christchurch@polonia.org.nz

Ogłoszenia/Announcements

Latvian Events

Nasi nadbałtyccy sąsiedzi z Łotwy zapraszają do udziału w organizowanych przez nich spotkaniach. W ich imieniu przekazujemy informacje o imprezach planowanych w najbliższym czasie:

The events are held in the small Latvian House - an old cottage at 38 Gasson Street in Sydenham. It has a grey fence and birch trees in the front yard, amongst the industrial buildings in the area. There is no sign, however when events are held the Latvian flag is displayed on the side of the building (off street). Doors open at 6pm for a 7pm start.

Saturday 1 September: Story Telling evening

It will be a relatively informal event with a diverse range of speakers organised to tell their story over about an hour. Questions and discussion will follow. Bring a plate and your own drinks; entry by donation would be appreciated. Tea and coffee are provided. Bring musical instruments-we might feel like singing too!

Saturday 29 September: Pot luck dinner

Other Eastern European nationalities are invited to join in with the Latvian community for this relaxed evening to share our different cultures. Please bring a plate of food labelled with the country of origin and what it is. Please note there are no cooking facilities on site, however there is a microwave oven. There will also be a gazebo and BBQ outdoors, You may also like to bring you own portable gas stoves. Again bring musical instruments and your voices. Entry by donation would be appreciated.

Looking for poems by writers with a migrant/former refugee background

Landing Press, a small Wellington publisher, is inviting migrant and former refugee poets to send in their work for a collection to be published in October 2018.

The book of poems will be a companion publication to 'All of us', a collection of poems on the themes of refugees and migrants, by Adrienne Jansen and Carina Gallegos.

How to submit your work?

You can send up to three poems. Email your work to landingpresspoems@gmail.com with your name and phone number or

post to Poems, 97 Tireti Road, Porirua 5022. Include your name and postal address (make sure to keep a copy of your poem)

All applicants will receive help from an editor to hone their skills and perfect their poetry. **Applications close 16 July 2018.**

Landing Press is committed to publishing poetry so that it can be enjoyed by everyone. The vision of this project is to capture the voices of people in New Zealand who can give us perspective on the migrant experience.

Składki członkowskie

Zapraszamy do płacenia składek członkowskich za nowy rok finansowy 2018/19 (\$25.00 indywidualna; \$50 rodzinna).

Przyjmujemy zapłatę przelewem na konto BNZ 02-0800-0906732-00 (wpisując nazwisko w polu "reference") lub gotówką podczas naszych spotkań. Dziękujemy za terminowe płacenie składek, które umożliwiają nam kontynuowanie naszej działalności.

UWAGA! Zwracamy uwagę na zatwierdzone niedawno zmiany w Statucie, w efekcie których zostały ustanowione następujące nowe kategorie członkostwa:

- Senior: osoby powyżej 70 roku życia, które w przeszłości były pełnymi członkami stowarzyszenia.
- Junior: osoby do 18 roku życia zamieszkałe pod jednym adresem z pełnym członkiem stowarzyszenia
- Temporary New: nowi członkowie pragnący przystąpić do Stowarzyszenia w ciągu najbliższych 6 miesięcy.

Członkostwo w powyższych kategoriach jest bezpłatne.

Wszystkim Członkom przysługują zniżki na imprezy organizowane przez Stowarzyszenie.

Membership Fees

Membership fees for the 2018/19 financial year can be paid now (individual - \$25.00 family- \$50). We accept payment by direct transfer to our bank account BNZ 02-0800-0906732-00 (using your surname as the reference) or in cash during our meet ups. Thank you for the prompt payment of your membership fees which allow us to continue our work and activities.

Please note that the recent changes to the Rules of the Association have established the following new categories of membership:

- Senior: any person over the age of 70, who is a previous member of the Association
- Junior: any person under the age of 18, living at the same address as a Full member of the Association
- Temporary New: new members intending to join the Association within 6 months.

There is no membership fee for members in the above categories.

All Members are entitled to discounts to events organised by the Association. Members of Senior, Junior and Temporary

Kontakt z nami | Contact us

Anka Gruczyńska 980 2204

Ela Sawicka 322 9034

Dorota Zabielska 359 6290

Jeżeli nie chcesz otrzymywać naszych wiadomości, poinformuj nas o tym - christchurch@polonia.org.nz
If you do not wish to receive our newsletter, please let us know - christchurch@polonia.org.nz

Członkowie kategorii Seniorzy, Juniorzy i Temporary New są uprawnieni do wszystkich korzyści płynących z członkostwa, ale nie mają prawa do udziału w głosowaniu ani kandydowaniu do zarządu, które to prawa dotyczą wyłącznie dla pełnych członków Stowarzyszenia. Pełne członkostwo Stowarzyszenia można uzyskać dowolnej chwili zapłaciwszy składki członkowskie.

New categories enjoy all benefits of membership but shall not have the right to vote and to be elected to Executive roles. These rights are limited to the Full members of the Association only. Full membership can be obtained at any time, subject to the payment of membership fees.

Rozmaitości/Miscellaneous

Polsko-żydowskie upamiętnienie Powstania Warszawskiego | Polish-Jewish commemoration of the Warsaw Uprising

24 czerwca w Holocaust Center of New Zealand w Wellingtonie odbyły się uroczystości upamiętniające Powstanie Warszawskie 1944 r. Udział wzięli ambasadorowie Polski i Izraela, posłowie do Parlamentu NZ oraz liczni przedstawiciele społeczności polskiej i żydowskiej, w tym również Stowarzyszenia Polaków w Christchurch.

Wśród mówców znaleźli się ambasador Zbigniew Gniatkowski i prof. Roberto Rabel, syn bohatera Powstania. W swoim wystąpieniu Ambasador RP przybliżył kontekst historyczny

Powstania Warszawskiego i nawiązał do wielowiekowych relacji polsko-żydowskich. Krystyna Tomaszuk, która przybyła do Nowej Zelandii w 1944 r. z grupą Dzieci z Pahiataua, przypomniała rolę polskich Żydów w tworzeniu Stowarzyszenia Polaków w Wellington. Z kolei Marian Ceregra, prezes Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Nowej Zelandii, przywołał swe wspomnienia z czasów wojny jako naoczny świadek transportów Żydów do nazistowskich obozów pracy oraz wysiłków Polaków aby ratować tych, którym udało się uciec. Irena Lowe, córka Dzieci z Pahiataua, przedstawicielka Fundacji Kresy Syberia, przypomniała, że wśród Polaków deportowanych przez Sowietów na Sybir było wielu obywateli polskich pochodzenia żydowskiego.

Goście obejrzeli też udostępnioną przez Ambasadę RP wystawę IPN nt. Rady Pomocy Żydom „Żegota” oraz film dokumentalny telewizji CNN nt. Powstania Warszawskiego.

Holocaust Centre of New Zealand jest na szlaku „Polish Trails in New Zealand”, znajduje się w nim tablica upamiętniająca życie i pracę Ireny Sendlerowej. Zachęcamy do odwiedzenia Centrum przy okazji wizyty w Wellingtonie.

***

On 24 June the Holocaust Center of New Zealand in Wellington hosted a commemoration of the Warsaw Uprising of 1944. It was attended by the Ambassadors of Poland and Israel, Members of Parliament and many representatives of the Polish and Jewish communities, including the Polish Association in Christchurch.

Among the speakers were Ambassador Zbigniew Gniatkowski and prof. Roberto Rabel, whose father fought in the Uprising. In his speech, the Ambassador of Poland outlined the historical context of the Warsaw Uprising and referred to the Polish-Jewish relations which stretch over several centuries. Krystyna Tomaszuk, who arrived in New Zealand in 1944 as one of the Pahiataua Children, recalled the role of Polish Jews in establishing the Polish Association in Wellington. In turn Marian Ceregra, President of the Polish Veterans' Association in NZ, brought back his memories as an eye witness of transport of Jews to the Nazi labour camps and the Poles' efforts to save those who managed to escape. Irena Lowe, the daughter of Pahiataua Children, representing the Kresy Syberia Foundation, reminded that among

those deported from Poland to Siberia there were many Polish citizens of Jewish.

The guests also had the opportunity to view an Institute of National Remembrance exhibition about the Council to Aid Jews „Żegota”, supplied by the Polish Embassy, and saw a brief documentary on the Warsaw Uprising from CNN.

The Holocaust Centre of New Zealand is part of the „Polish Trails in New Zealand” project, with a plaque commemorating the life and work of Irena Sendler. We encourage you to visit the Centre on your next visit to Wellington.

Kontakt z nami | Contact us

Anka Gruczyńska 980 2204

Ela Sawicka 322 9034

Dorota Zabielska 359 6290

Jeżeli nie chcesz otrzymywać naszych wiadomości, poinformuj nas o tym - christchurch@polonia.org.nz

If you do not wish to receive our newsletter, please let us know - christchurch@polonia.org.nz

Z kart historii: Powstanie Warszawskie – sierpień 1944

1 sierpnia 1944 r., na rozkaz Komendanta Głównego AK gen. Tadeusza Komorowskiego "Bora" w Warszawie wybuchło powstanie. Przez 63 dni powstańcy prowadzili z wojskami niemieckimi heroiczną i osamotnioną walkę, której celem była niepodległa Polska, wolna od niemieckiej okupacji i dominacji sowieckiej. Powstanie Warszawskie było największą akcją zbrojną podziemia w okupowanej przez Niemców Europie. Planowane na kilka dni, trwało ponad dwa miesiące. Jego militarnym celem było wyzwolenie stolicy spod niezwykle brutalnej niemieckiej okupacji, pod którą znajdowała się od września 1939 r.

Dowództwo Armii Krajowej zakładało, że Armii Czerwonej zależeć będzie ze względów strategicznych na szybkim zajęciu Warszawy. Przewidywano, że kilkudniowe walki zostaną zakończone przed wejściem do miasta sił sowieckich. Oczekiwano również pomocy ze strony aliantów. Opanowanie miasta przez AK przed nadejściem Sowietów i wystąpienie w roli gospodarza przez władze Polskiego Państwa Podziemnego w imieniu rządu polskiego na uchodźstwie miało być atutem w walce o niezależność wobec ZSRS. Liczono na to, że ujawnienie się w Warszawie władz cywilnych związanych z Delegaturą Rządu na Kraj będzie szczególnie istotne w związku z powołaniem przez komunistów PKWN.

Premier Stanisław Mikołajczyk, udający się pod koniec lipca 1944 r. na rozmowy ze Stalinem, liczył, że ewentualny wybuch powstania w stolicy wzmocni jego pozycję negocjacyjną wobec Sowietów. Opinii premiera nie podzielał Naczelnny Wódz gen. Kazimierz Sosnkowski, który uważał, że w zaistniałej sytuacji zbrojne powstanie pozbawione jest politycznego sensu i w najlepszym przypadku zmieni jedną okupację na drugą. W depeszy do gen. Komorowskiego pisał: "W obliczu szybkich postępów okupacji sowieckiej na terytorium kraju trzeba dążyć do zaoszczędzenia substancji biologicznej narodu w obliczu podwójnej groźby eksterminacji". Pomimo takiego stanowiska, gen. Sosnkowski nie wydał w sprawie powstania jednoznacznego rozkazu. Przy podejmowaniu decyzji o rozpoczęciu walki w stolicy nie bez znaczenia były także działania propagandy sowieckiej. Pod koniec lipca na ulicach Warszawy zaczęły pojawiać się bowiem odezwy informujące o ucieczce KG AK i o przejściu dowództwa nad siłami zbrojnymi podziemia przez dowództwo Armii Ludowej. Z kolei oddana przez Sowietów Związkowi Patriotów Polskich radiostacja Kościuszko wzywała warszawiaków do natychmiastowego podjęcia walki. W tej sytuacji KG AK obawiała się, że komunistyczna dywersja może doprowadzić do niekontrolowanych i spontanicznych wystąpień zbrojnych przeciwko Niemcom, na czele których będą stawać komuniści.

Za rozpoczęciem walk w stolicy przemawiała również ewakuacja Niemców, która w drugiej połowie lipca 1944 r. objęła niemiecką ludność cywilną i wojskową, oraz widoczne przejawy zaniku morale niemieckiej administracji i wojska, wywołane sytuacją panującą na froncie, a także zamachem na Hitlera 20 lipca 1944 r. Były również poważne obawy co do konsekwencji bojkotu zarządzenia gubernatora Ludwiga Fischera, wzywającego mężczyzn z Warszawy w wieku 17-65 lat, do zgłoszenia się 28 lipca 1944 r. w wyznaczonych punktach stolicy, w celu budowy umocnień. Istniało niebezpieczeństwo, że zarządzenia niemieckie, mogą doprowadzić do rozbicia struktur wojskowych podziemia i uniemożliwić rozpoczęcie powstania. Dodać należy, iż w ostatnich dniach lipca Niemcy wznowili gwałty i represje wobec ludności oraz rozstrzeliwanie więźniów.

Rozkaz o wybuchu powstania wydał 31 lipca 1944 r. dowódca AK gen. Tadeusz Komorowski "Bór", uzyskując akceptację Delegata Rządu Jana S. Jankowskiego. 1 sierpnia 1944 r. do walki w stolicy przystąpiło ok. 40-50 tys. powstańców. Jednak zaledwie co czwarty z nich liczył mógł na to, że rozpocznie ją z bronią w ręku. Na wieść o powstaniu w Warszawie Reichsfuehrer SS Heinrich Himmler wydał rozkaz, w którym stwierdzał: "Każdego mieszkańca należy zabić, nie wolno brać żadnych jeńców, Warszawa ma być zrównana z ziemią i w ten sposób ma być stworzony zastraszający przykład dla całej Europy".

Przez 63 dni powstańcy prowadzili heroiczną i samotny bój z wojskami niemieckimi. Ostatecznie wobec braku perspektyw dalszej walki 2 października 1944 r. przedstawiciele KG AK płk Kazimierz Iranek-Osmecki "Jarecki" i ppłk Zygmunt Dobrowolski "Zyndram" podpisali w kwaterze SS-Obergruppenfuehrera Ericha von dem Bacha w Ożarowie układ o zaprzestaniu działań wojennych w Warszawie. Według postanowień układu żołnierze AK z chwilą złożenia broni mieli korzystać ze wszystkich praw konwencji genewskiej z 1929 r., dotyczącej traktowania jeńców wojennych. Takie same uprawnienia otrzymali żołnierze AK, którzy dostali się do niemieckiej niewoli w czasie walk toczonych od początku sierpnia w Warszawie. Niemcy przyznali prawa jeńców wojennych także członkom powstańczych służb pomocniczych. W podpisanym dokumencie strona niemiecka stwierdzała ponadto, że osoby uznane za jeńców wojennych "nie będą ścigane za swoją działalność wojenną ani polityczną tak w czasie walk w Warszawie, jak i w okresie poprzednim, nawet w wypadku zwolnienia ich z obozów jeńców". Odnośnie ludności cywilnej znajdującej się

w czasie walk w mieście, Niemcy zapewnili, że nie będzie stosowana wobec niej odpowiedzialność zbiorowa. Dodatkowo gwarantowali, że: "Nikt z osób znajdujących się w okresie walk w Warszawie nie będzie ścigany za wykonywanie w czasie walk działalności w organizacji władz administracji, sprawiedliwości, służby bezpieczeństwa, opieki publicznej, instytucji społecznych i charytatywnych ani za współdziałanie w walkach i propagandzie wojennej. Członkowie wyżej wymienionych władz i organizacji nie będą ścigani też za działalność polityczną przed powstaniem". Zgodnie z żądaniami niemieckiego dowództwa miasto mieli opuścić wszyscy jego mieszkańcy. Układ przewidywał, że ewakuacja "zostanie przeprowadzona w czasie i w sposób oszczędzający ludności zbędnych cierpień", a "dowództwo niemieckie dołoży starań, by zabezpieczyć pozostałe w mieście mienie publiczne i prywatne". O realizacji ustaleń zawartych w układzie z 2 października 1944 r. tak pisał prof. Norman Davis: "W pierwszym stadium Niemcy z pewnością trzymali się postanowień zawartego układu. Po Powstaniu nie wróciły straszliwe masakry, jakie się zdarzały w czasie jego trwania. Nie próbowano tępić Żydów czy innego "niepożądanego elementu" i - ogólnie rzecz biorąc - ewakuowanych do obozów przejściowych nie bito, nie głodzono ani nie maltretowano na inne sposoby. Wiele tysięcy ludzi znalazło sposób, aby się wymknąć z oczek sieci, wielu też natychmiast zwolniono. Przeważająca część jeńców z Armii Krajowej została - zgodnie z umową - odesłana do regularnych obozów jenieckich pozostających pod nadzorem Wehrmachtu. (...) Kobiety, które trafiły do niewoli, zgodnie z umową kierowano do specjalnych obozów (...) albo po prostu uwalniano. Jednak w miarę upływu czasu, gdy początkowa masa zaczynała topnieć, ujawniały się bardziej nieprzyjemne aspekty hitlerowskiej machiny. Kiedy dokonano ostatecznych obliczeń, okazało się, że znacznie ponad 100 000 warszawiaków wysłano na przymusowe roboty do Rzeszy, wbrew układowi o zaprzestaniu działań wojennych w Warszawie, a dalsze kilkadziesiąt tysięcy umieszczono w obozach koncentracyjnych SS, w tym w Ravensbrueck, Auschwitz i Mauthausen". (N. Davis "Powstanie '44")

W czasie walk w Warszawie zginęło ok. 18 tys. powstańców, a 25 tys. zostało rannych. Poległo również ok. 3,5 tys. żołnierzy z Dywizji Kościuszkowskiej. Straty ludności cywilnej były ogromne i wynosiły ok. 180 tys. zabitych. Pozostałych przy życiu mieszkańców Warszawy, ok. 500 tys., wypędzono z miasta, które po powstaniu zostało niemal całkowicie zburzone. Specjalne oddziały niemieckie, używając dynamitu i ciężkiego sprzętu, jeszcze przez ponad trzy miesiące metodycznie niszczyły resztki ocalałej zabudowy.

Do niemieckiej niewoli poszło ponad 15 tys. powstańców, w tym 2 tys. kobiet. Wśród nich niemal całe dowództwo AK, z gen. Komorowskim, mianowanym przez prezydenta RP Władysława Raczkiewicza 30 września 1944 r. Naczelnym Wodzem.

W wydanej nazajutrz po kapitulacji odezwie do "Do Narodu Polskiego" Krajowa Rada Ministrów i Rada Jedności Narodowej z goryczą stwierdzały: "Skutecznej pomocy nie otrzymaliśmy. (...) Potraktowano nas gorzej niż sprzymierzeńców Hitlera: Italię, Rumunię, Finlandię. (...) Sierpniowe powstanie warszawskie z powodu braku skutecznej pomocy upada w tej samej chwili, gdy armia nasza pomaga wyzwolić się Francji, Belgii i Holandii. Powstrzymujemy się dziś od sądenia tej tragicznej sprawy. Niech Bóg sprawiedliwy oceni straszną krzywdę, jaką Naród Polski spotyka, i niech wymierzy słuszną karę na jej sprawców".

Wielkość strat poniesionych przez stronę polską w wyniku powstania powoduje, że decyzja o jego rozpoczęciu do dziś wywołuje kontrowersje.

Mariusz Jarosiński